

KRAPINA, detalj glavnoga oltara crkve Sv. Katarine

KRAŠIĆ, župna crkva

1901–03) potječu zaglavni kamen s imenom Joerg Creutz (majstor ?) i nekoliko fragmenata zidnih slika koje pokazuju utjecaj realističkoga plastičnoga stila s kraja XV. st. Franjevački samostan i crkvu Sv. Katarine dao je podignuti Franjo Keglević (1644–57). Na pročelju je skladen portal s donatorovim grbom. U crkvi se ističu glavni oltar (oko 1665) s grbovima donatorice Rattkay-Keglević, bočni oltari (oko 1766), darovi Bedekovića, Czinderijevih i Prašinskih, figuralno ukrašena propovjedaonica iz 1773 (dar N. Bedekovića) i nadgrobna ploča N. Bedekovića (umro 1656). Uz crkvu je Marijin pil iz XVIII. st. U muzeju predmeti arh., arhivske, kulturnopov. vrijednosti — U blizini Krapine, na → *Trškome vrhu* stoji hodočasnička crkva Marije Jeruzalemske. — Od gline iz okolice proizvodila se keramika (od poč. XIX. st. do 1886. radila je u Krapini manufaktura kamenine).

LIT.: D. Gorjanović-Kramberger, *Život i kultura diluvijalnoga čovjeka iz Krapine u Hrvatskoj*, Zagreb 1913. — A. Kozina, *Krapina i okolica kroz stoljeća*, Varaždin 1960. — D. Baričević, *Pregled spomenika skulpture i drvorezbarstva 17. i 18. st. u središnjem dijelu Hrvatskog zagorja*, Ljetopis JAZU, 1978, 78, str. 589–592. A. Ht.

KRAŠIĆ, Vladimir, povjesničar (Salka, Mađarska, 1851 — Karlovac, 1890). Bio je učitelj u Hrvatskoj i Mađarskoj. Istraživao srp. crkv. i kulturnopov. spomenike.

BIBL.: *Manastir Grabovac*, Letopis Matice srpske (Novi Sad), 1881, 2–4; *Opis manastira Orašovice*, ibid., 1885, 3; *Manastir Pakra*, Stražilovo (Novi Sad), 1886, 2.

KRASNIK, Antonija, slikarica i kiparica (Lovinac, 1874 — Zagreb, 29. IV. 1956). Učila na Školi za umjetnički obrt u Beču (R. Ribarz, K. Moser), na Académie Julian u Parizu (E. Carrière) i u Italiji. Slikala portrete i studije u akvarelu, modelirala skulpture u kamenu i sitnu plastiku u bronci. Radila nacрте za svijećnjake, vaze, posude, pokućstvo, čilime i veziva. Njezina djela pokazuju utjecaj bečke secesije. Sudjelovala na izložbama Društva umjetnosti u Zagrebu 1901. i 1902. D. Ki.

KRASNO POLJE, selo na sedlu između Velebita i Senjskoga bila. Spominje se u pisanim izvorima u XV. st. U blizini, u Lomskoj dolini nađeni su tragovi rim. kulture. Osobito je zanimljiv lat. natpis u živoj stijeni o granici između Ortoplina i Parentina kojim se dopušta Ortoplinima pristup izvoru.

KRAŠIĆ, selo Z od Jastrebarskoga. U zaseoku Krupačama nađeno je halštatsko groblje sa žarama, fibulama, ogrlicom i narukvicom. — Župna crkva »sancte Trinitatis de Kraysichi« spominje se od 1334. Kasnogotička crkva barokizirana je vjerojatno 1759, a uz njezin zap. ulaz podignut je zvonik 1771. God. 1911–13. crkva je proširena po nacrtima S. Podhorskoga. Ostalo je sačuvano gotičko svetište, presvođeno mrežastim svodom, a zvonik je povišen. Na mjestu staroga broda prigradna je, u obrnutom smjeru (S–J), nova prostrana crkva sa svetištem i brodom koji je nadsvodjen visokom kupolom. U starome se svetištu nalazi barokni oltar iz 1743. sa slikom *Sv. Tri kralja*, a u novome mramorni oltar po nacrtu S. Podhorskoga. Slike u kupoli te velika slika na platnu *Posljednja večera* u svetištu djela su M. Rašice. Crkva ima monstrancu i drveni reljef *Golgota*, oboje u stilu rokoka (oko 1770). U starome župnome dvoru otvorena je memorijalna soba kardinala Alojzija Stepinca. — U nedaleku *Hrženiku* nalazi se kasnobarokna kapela Sv. Ivana Krstitelja s baroknom opremom; iz Hrženika je i ranobarokni pil iz 1697 (pohranjen u župnoj crkvi).

LIT.: Đ. Cvitanović, *Iz riznice umjetničkih znamenitosti jastrebarskoga kraja*, Kaj, 1975, 8. A. Ht.

KRAUS, Oton, novinar (Temišvar, 25. II. 1875 — Beč, 22. IV. 1923). Nakon žurnalističkoga rada u Beču bio je novinar u Zagrebu. Objavljivao lik. kritike u »Agramer Zeitungu« (1900–01) i »Agramer Tagblattu« (1902–05, 1907–08), osobito prikaze o Društvu hrvatskih umjetnika. Počeo u Zagrebu (1901) izdavati socijalistički usmjeren časopis »Oko«, od kojega je izašao samo jedan broj.

KRAUS, Živa, slikarica (Zagreb, 4. X. 1945). Diplomirala na Akademiji u Zagrebu 1968 (R. Goldoni). Od 1972. živi u Veneciji; od 1979. vodi galeriju »Ikona photo«. Slika apstraktne, hermetične kompozicije prostornih i organskih asocijacija, titrajućih linija i snažne kromatike (*Otok*, 1971; *Osvojeni prostor*, 1972; *Bez naslova*, 1978; *Muška glava*, 1988). — Samostalno izlagala u Zagrebu, Karlovcu, Ljubljani, Bresci, Veneciji, Auvernieru i Bernu.

LIT.: M. T. Fiocco, *Kraus* (katalog), Venecija 1975. — Z. Maković, *Živa Kraus*, ČIP, 1979, 12. — V. Bužančić, *Živa Kraus* (katalog), Zagreb 1988. Ž. Sa.

KRČIN GRAD (Pliš grad, Gradin), ostaci utvrde na izduženu zaravanku brijega između Kozjaka i Gradinskoga jezera na Plitvičkim jezerima. Na

juž. kraju nalaze se ostaci kule u obliku trokuta (djelomično otkopana i istražena), od koje se u smjeru *SI* nastavljaju ostaci zida uzduž cijeloga platoa. Tradicija i neki autori tvrde da su to ostaci pavlinskog samostana.

LIT.: *M. Kruhek*, Povijesno-topografski pregled pavlinskih samostana u Hrvatskoj, u zborniku: *Kultura pavlina u Hrvatskoj*, Zagreb 1989. M. Kru.

KREĆA, Đorđe, naivni kipar (Budimlić Japra, Bosna, 15. V. 1934 – Zagreb, 26. II. 1990). Završio srednju šumarsku školu; promijenio nekoliko zanimanja. Skulpturom se bavi od 1965. U zemlji izlaže od 1966, u inozemstvu od 1968. Oblikuje likove iz Biblije, narodnih priča i legendi u patiniranu drvu, plošnih i reljefnih obilježja i tipiziranih oblika (*Kolo*, 1977; *Mati*, 1980; *Helena Trojanska*, 1980; *Svetac*, 1981). Samostalno je izlagao u Zagrebu (1967, 1968, 1979, 1982), Splitu (1967), Amsterdamu (1969).

LIT.: *B. Kelemen*, Kreća (katalog), Zagreb 1968. – *Isti*, Kreća (katalog), Zagreb 1979. – *Z. Pillauer*, Đorđe Kreća (katalog), Zagreb 1982. VI. Mć.

Đ. KREĆA, *Osvajači*.
Zagreb, Hrvatski muzej
naivne umjetnosti

KREKIĆ, Đorđe, arhitekt (Doboj, 10. VII. 1903). Studirao na Akademiji primijenjenih umjetnosti u Münchenu i na Akademiji u Beču. Radio je u Zagrebu kao arhitekt i kao nastavnik na Obrtnoj školi. God. 1930–39. s arhitektima J. Korkom i Đ. Kiverovim projektirao i izvodio zgrade: burze rada u Osijeku, Slavonskome Brodu, Karlovcu i Zagrebu (1936), Radnički dom na Trgu kralja Petra Krešimira IV. u Zagrebu (1937) i više stambenih zgrada u Zagrebu. Sudjelovao s uspjehom na mnogim natjecanjima. Poslije rata sudjelovao u osnivanju Akademije primijenjenih umjetnosti u Beogradu i zatim je njen profesor.

LIT.: *T. Premierl*, Hrvatska moderna arhitektura između dva rata, Zagreb 1989. T. Pl.

KREKOVIĆ, Kristian, slikar (Koprivna kraj Tuzle, 28. III. 1901 – Palma de Mallorca, 21. XI. 1985). Završio je Akademiju u Beču (1925) i Ecole de Beaux Arts u Parizu gdje već 1927. izlaže u Salonu a 1928. postaje članom Društva francuskih likovnih umjetnika. Do 1939. je živio u Parizu, potom u Zagrebu, a 1941. Beogradu, gdje su u bombardiranju stradala gotovo sva njegova djela; ponovo se vraća u Zagreb (1941–46), potom živi u Parizu i u Ženevi a od 1960. u Palma de Mallorci. Privučen

Ž. KRAUS, *Slika II*.

kulturama Indiosa Južne Amerike, poglavito carstvom Inka, boravio je između 1928–66. u više navrata u brdima Perua i stvarao cikluse s tematikom iz prošlosti i sadašnjosti Perua. Njegov ciklus posvećen Hrvatskoj iz 30-ih godina (143 slike velikoga formata: narodni vladari, znameniti Hrvati, pov. kompozicije) nije sačuvan. Slikao je realistički i minuciozno monumentalne ljudske likove u pov. kostimima prožete zanosom te pov. i religiozne kompozicije. Portretirao je mnoge istaknute ličnosti (*Gandhi*, 1931; *Aleksandar Karađorđević*, 1933; *Jakov Gotovac*, *Gustav V*). Radio je crteže maloga formata, jednostavne i prozračne (*U igri*, oko 1966). God. 1977. dao je sagraditi u Palma de Mallorci muzej u kojemu je okupio svoja djela; Zaklada – Muzej Kreković otvoren je za javnost 1981. Samostalno je izlagao u Beogradu (1925, 1934, 1935), Šibeniku (1926), Limi (1954), Washingtonu (1954) i dr. U Zagrebu mu je 1991. priređena izložba crteža.

LIT.: *M. Kašanin*, Izložba g. Krekovića, Srpski književni glasnik (Beograd), 1925, 4. – *B. Babić*, Narodni duh u našoj umjetnosti, Novi list, 1941, 106. – *Isti*, Umjetničke pomisli slikara Krekovića, Obitelj, 1944, 7–8. – *V. Nikolić*, Kristian Kreković 1901–1985, HR, 1986, 1. – *Lj. Domic*, Povratak izopćenoga, Vjesnik, 8. III. 1991 (prilog Panorama). – *I. Zidić*, Kristian Kreković, crteži (katalog), Zagreb 1991. V. Fo.

KREN, Milan, slikar (Zagreb, 18. IV. 1893 – 19. VII. 1978). Studirao na Akademiji u Zagrebu (1912–15). Od 1916. službovao u Sremskoj Mitrovici i od 1932. u Zagrebu kao gimnazijski profesor. Slikao krajolike, portrete i vedute u ulju i akvarelu. Izlagao samostalno u Zagrebu 1922. i 1926. te skupno na mnogim izložbama u zemlji i inozemstvu.

K. KREKOVIĆ,
Dječak s naramkom
drva